

1 Veljavni pravni viri

1.1 Nacionalni predpisi

Temeljni akt, ki ureja splošna pravila mednarodnega zasebnega prava je Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (ZMZPP, Uradni list Republike Slovenije, št. 56/99). Posamična kolizijska pravila urejajo tudi nekateri področni zakoni (ZFPPIPP).

1.2 Večstranske mednarodne konvencije

V Republiki Sloveniji se ratificirane in objavljene konvencije uporabljajo neposredno in prevladajo nad nacionalnimi predpisi. Kolizijske norme vsebuje Uredba (ES), št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008, o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (t.i. Rim I), ki je v razmerju do držav članic za katere se uporablja nadomestila Rimsko konvencijo z dne 19. junija 1980 o uporabi prava pri pogodbenih obligacijskih razmerjih ter Uredba (ES), št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. Julija 2007, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (t.i. Rim II). Poleg tega pa so kolizijska pravila vsebovana tudi v večstranskih konvencijah, ki jih je sprejela [Haaška konferenca](#) za mednarodno zasebno pravo in katerih država pogodbenica je Republika Slovenija.

1.3 Glavne dvostranske konvencije

Kolizijska pravila vsebujejo tudi dvostranske konvencije, ki urejajo mednarodno pravno pomoč z Avstrijo, Bolgarijo, Češko in Slovaško, Francijo, Madžarsko, Mongolijo, Poljsko, Romunijo in Rusko federacijo. Seznam konvencij je dostopen [na spletnih straneh ministrstva](#).

2 Izvajanje kolizijskih pravil

2.1 Obveznost sodnika, da uporabi kolizijska pravila na lastno pobudo

Sodnik je vezan na določila zakonov, ki urejajo kolizijska pravila, pri čemer pa lahko stranke tudi same določijo pravo, ki se uporablja za njihovo pravno razmerje. V tem primeru velja pravo, ki sta ga izbrali stranki. Pravo, na katerega napotujejo določbe ZMZPP se izjemoma ne uporabi, kadar je glede na vse okoliščine primera očitno, da razmerje s tem pravom nima pomembnejše zveze, obstoji pa bistveno tesnejša zveza z nekim drugim pravom.

2.2 Zavračanje

Institut zavračanja je urejen v 6. členu ZMZPP, ki določa, da se v primerih, ko pravila tuje države, ki določajo, katero pravo je treba uporabiti, zavračajo na pravo Republike Slovenije, uporabi pravo Republike Slovenije, ne da bi se pri tem upoštevala njena pravila o napotilu, katero pravo se uporabi. Navedeno ne velja, kadar imata stranki pravico izbrati pravo.

2.3 Sprememba navezne okoliščine

Posamezna kolizijska pravila, ki določajo spremenljive navezne okoliščine običajno opredeljujejo tudi čas, v katerem se le-te upoštevajo. Nekatere navezne okoliščine imajo čas, ki je odločilen za izbiro odkazanega prava, določen že v samem kolizijskem pravilu (npr. državljanstvo oporočitelja ob sestavi oporoke), pri drugih pa sprememba navezne okoliščine lahko pomeni, da se za pravno razmerje uporabi drug pravni red. V primeru trajnih razmerij je zato potrebno upoštevati načelo spoštovanja pridobljenih pravic.

2.4 Izjeme od običajne uporabe kolizijskih pravil

Pravo, na katerega napotujejo določbe ZMZPP se ne uporabi, če bi bil učinek njegove uporabe v nasprotju z javnim redom Republike Slovenije. Javni red je pravni standard, ki se konkretizira s sodno prakso. Največkrat pomeni ustavna načela države, temeljna načela nacionalne zakonodaje in moralna načela.

2.5 Dokazovanje tujega prava

Sodišče ali drug pristojen organ po uradni dolžnosti ugotovi vsebino tujega prava, ki ga je treba uporabiti, pri čemer pa lahko zahteva obvestilo o tujem pravu od ministrstva, pristojnega za pravosodje, oziroma se o njegovi vsebini prepriča na drug ustrezen način. Stranke lahko v postopku predložijo o vsebini tujega prava javno ali drugo listino pristojnega tujega organa ali ustanove. Če za posamezno razmerje nikakor ni mogoče ugotoviti vsebine tujega prava, se uporabi pravo Republike Slovenije.

3 Kolizijska pravila

3.1 Pogodbene obveznosti in pravni akti

V razmerju do držav pogodbenic se uporablja Uredba (ES), št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008, o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, ki se v Republiki Sloveniji uporablja neposredno in prevlada nad nacionalnimi predpisi, ki urejajo enako materijo. V kolikor gre za zadeve, ki jih uredba ne ureja, se uporabijo morebitna določila dvostranske konvencije. Če le ta ne obstaja pa nacionalni zakon, ki ureja kolizijska pravila za pogodbeno obligacijska razmerja (ZMZPP).

Splošno kolizijsko pravilo:

ZMZPP določa, da se za pogodbo uporabi pravo ki sta si ga izbrali pogodbeni stranki, razen če sam zakon ali mednarodna pogodba ne določa drugače. Volja strank o izbranem pravu je lahko izrecno izražena ali pa mora nedvomno izhajati iz pogodbenih določil ali drugih okoliščin. Veljavnost pogodbe o izbiri prava se presoja po izbranem pravu. Če stranki nista izbrali prava, ki naj se uporabi, se uporabi pravo, s katerim je razmerje najtesneje povezano. Če posebne okoliščine primera ne napotujejo na drugo pravo, se šteje, da je najtesnejša zveza podana s pravom države, v kateri ima stranka, ki je zavezana opraviti za posamezno pogodbo značilno izpolnitev, stalno prebivališče oziroma sedež.

Za pogodbo o zaposlitvi se uporablja pravo države, v kateri delavec po pogodbi običajno opravlja svoje delo. Z dogovorom o izbiri prava, ki naj se uporabi, stranki ne moreta izključiti prisilnih določb o varstvu delavčevih pravic, ki jih vsebuje pravo države, ki bi se uporabilo v primeru, da stranki ne bi izbrali prava.

Za potrošniško pogodbo se šteje pogodba o prenosu premičnin ali pravic na potrošnika ter pogodba o opravljanju storitev potrošniku. Za potrošnika se šteje oseba, ki pridobiva stvari, pravice in storitve predvsem za osebno uporabo ali uporabo v lastnem gospodinjstvu. Za potrošniško pogodbo se ne štejeta prevozna pogodba in ne pogodba o opravljanju storitev potrošniku, če se te po pogodbi opravljajo v celoti izven države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče. Ne glede na druge določbe ZMZPP se za potrošniško pogodbo uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, če je sklenitev pogodbe posledica ponudbe ali reklame v tej državi in če je potrošnik v tej državi opravil dejanja, potrebna za sklenitev pogodbe; ali če je potrošnikov sopogodbenik ali njegov zastopnik dobil potrošnikovo naročilo v tej državi; ali če je bila prodajna pogodba sklenjena v drugi državi oziroma je potrošnik dal naročilo v drugi državi, če je bilo potovanje organizirano s strani prodajalca z namenom spodbujati sklepanje takih pogodb.

V zgoraj navedenih primerih stranki z dogovorom o izbiri prava ne moreta izključiti prisilnih določb o varstvu potrošnikovih pravic, ki jih vsebuje pravo države, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.

Za pogodbe, ki se nanašajo na nepremičnine, je treba vedno uporabiti pravo države, na katere ozemlju je nepremičnina.

Če stranki nista določili drugače, se splošno kolizijsko pravilo uporabi za razmerja med pogodbenima strankama tudi za določitev časa, od katerega ima pridobitelj oziroma prevzemnik premične stvari pravico do njenih proizvodov in plodov ter za določitev časa, od katerega pridobitelj oziroma prevoznik prevzame nevarnost (riziko) v zvezi s stvarmi.

Če se pogodbeni stranki nista dogovorili drugače, se po pravu kraja, kjer se mora stvar izročiti, presoja način izročitve stvari in ukrepi, ki so potrebni, če je bil prevzem stvari zavrnjen.

Za učinek odstopa terjatve ali prevzema dolga se za dolžnika oziroma upnika, ki nista sodelovala pri odstopu oziroma prevzemu, uporabi pravo, po katerem se presoja terjatev oziroma dolg.

Za akcesorni pravni posel se uporabi pravo, ki velja za glavni pravni posel, če ni določeno drugače.

Za enostranski pravni posel se uporabi pravo države dolžnikovega stalnega prebivališča oziroma sedeža.

3.2 Nepogodbene obveznosti

V kolikor kolizijska pravila glede nepogodbenih obveznosti niso urejena v mednarodni pogodbi ali aktu Evropske Unije Uredba (ES), št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. Julija 2007, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (t.i. Rim II), se uporabljajo pravila nacionalnega prava.

ZMZPP določa, da se za nepogodbene obveznosti uporabi pravo kraja, kjer je bilo dejanje storjeno. Če je za oškodovanca ugodnejše, se namesto tega uporabi pravo kraja, kjer je nastopila posledica, vendar le, če je povzročitelj kraj posledice mogel in moral predvideti. Če tako določeno pravo nima z razmerjem tesnejše zveze, pač pa je podana očitna zveza z nekim drugim pravom, se uporabi to pravo.

Če je dogodek, iz katerega izhaja odškodninska obveznost, nastal na ladji na odprtem morju ali na letalu, je s pravom kraja, kjer so nastopila dejstva, ki so povzročila odškodninsko obveznost, mišljeno pravo države, katere pripadnost ima ladja, oziroma pravo države, v kateri je letalo vpisano v vpisnik.

3.3 Osebn status, vidiki v zvezi s civilnim statusom (ime, sedež ali stalno prebivališče, sposobnost)

Če ima državljan Republike Slovenije tudi državljanstvo kakšne druge države, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima samo državljanstvo Republike Slovenije.

Če ima oseba, ki ni državljan Republike Slovenije, dvoje ali več tujih državljanstev, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima državljanstvo tiste države, katere državljan je in v kateri ima tudi stalno prebivališče. Če oseba nima stalnega prebivališča v nobeni izmed držav, katerih državljan je, se za uporabo ZMZPP šteje, da ima državljanstvo tiste države, katere državljan je in s katero je v najtesnejši zvezi.

Če oseba nima državljanstva ali njenega državljanstva ni mogoče ugotoviti, se uporabi pravo njenega stalnega prebivališča. Če oseba nima stalnega prebivališča ali ga ni mogoče ugotoviti, se uporabi pravo njenega začasnega prebivališča. Če za osebo brez državljanstva ni mogoče ugotoviti niti začasnega prebivališča, se uporabi pravo Republike.

Za vprašanja osebnega imena se uporabi pravo države, katere državljan je oseba, ki se ji določa ali spreminja osebno ime.

Za pravno in poslovno sposobnost fizične osebe se uporabi pravo tiste države, katere državljan je. Fizična oseba, ki bi bila po pravu države, katere državljan je, poslovno nesposobna, je poslovno sposobna, če ima to sposobnost po pravu kraja, kjer je nastala obveznost. Za odvzem ali omejitev poslovne sposobnosti fizične osebe se uporabi pravo tiste države, katere državljan je.

3.4 Določitev razmerij med starši in otroki, vključno s posvojitvijo

3.4.1 Določitev razmerij med starši in otroki

Za postavitev pod skrbništvo in prenehanje skrbništva ter za razmerja med skrbnikom in osebo pod skrbništvom (varovancem) se uporablja pravo države, katere državljan je varovanec. Tujemu državljanu ali osebi brez državljanstva, ki je v Republiki Sloveniji, se začasni varstveni ukrepi odredijo po pravu Republike Slovenije in trajajo, dokler pristojna država o tem ne odloči in ne ukrene, kar je potrebno. To velja tudi glede varstva premoženja odsotnega tujega državljana in osebe brez državljanstva, ki je na ozemlju Republike Slovenije.

Razmerja med starši in otroki se presoja po pravu države, katere državljan so. Če so starši in otroci državljani različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče. Če so starši in otroci državljani različnih držav in tudi nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je otrok.

Priznanje, ugotovitev ali izpodbijanje očetovstva oziroma materinstva se presoja po pravu države, katere državljan je otrok.

Obveznost preživljanja med krvnimi sorodniki, razen za starše in otroke, ali obveznost preživljanja sorodnikov v svaštvu se presoja po pravu države, katere državljan je sorodnik, od katerega se zahteva preživljanje.

Pozakonitev se presoja po pravu države, katere državljana sta starša, če starša nimata istega državljanstva, pa po pravu države tistega od staršev, po katerem je pozakonitev veljavna. Privolitev otroka, druge osebe ali državnega organa v pozakonitev se presoja po pravu države, katere državljan je otrok.

3.4.2 Posvojitev

Pogoji posvojitve in prenehanja posvojitve se presoja po pravu države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se za pogoje posvojitve in njeno prenehanje uporabljata kumulativno pravi držav, katerih državljana sta. Če zakonca koga skupaj posvojita, se poleg prava države, katere državljan je posvojenec, uporabljata za pogoje posvojitve in njeno prenehanje tudi pravi držav, katerih državljana sta eden in drug zakonec. Oblika posvojitve se presoja po pravu države, v kateri se sklene posvojitev. Učinek posvojitve se presoja po pravu države, katere državljana sta posvojitelj in posvojenec ob sklenitvi posvojitve. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imata stalno prebivališče. Če sta posvojitelj in posvojenec državljana različnih držav in nimata stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je posvojenec.

3.5 Zakonska zveza, zunajzakonska skupnost, partnerstvo, razveza zakonske zveze, prenehanje življenjske skupnosti, preživninske obveznosti

3.5.1 Zakonska zveza

Pogoji za sklenitev zakonske zveze se za vsako osebo presoja po pravu države, katere državljan je ob sklenitvi zakonske zveze. Za obliko zakonske zveze se uporablja pravo kraja, kjer se zakonska zveza sklepa. Neveljavnost zakonske zveze se presoja po kateremkoli materialnem pravu, po katerem je bila sklenjena po zgoraj navedenih kolizijskih pravilih.

3.5.2 Zunajzakonska skupnost in partnerstvo

Glede ugotavljanja obstoja zunajzakonske skupnosti ZMZPP ne vsebuje posebnih določb, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je zunajzakonska skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo sklenitev zakonske zveze.

Za premoženjska razmerja oseb, ki živita v zunajzakonski skupnosti se uporabi pravo države, katere državljana sta. Če osebi nimata istega državljanstva, se uporabi pravo države, v kateri imata skupno prebivališče. Za pogodbeno premoženjska razmerja med osebama, ki živita v zunajzakonski skupnosti, se uporabi pravo, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za njuna premoženjska razmerja.

Glede registriranih partnerskih skupnosti in pogojev za sklenitev ZMZPP ne vsebuje posebnih določb, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je istospolna partnerska skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo sklenitev zakonske zveze.

3.5.3 Razveza zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti

Za razvezo zakonske zveze se uporablja pravo države, katere državljan sta oba zakonca ob vložitvi tožbe. Če sta zakonca ob vložitvi tožbe državljana različnih držav, se za razvezo zakonske zveze uporabljata kumulativno pravi držav, katerih državljan sta. Če se zakonska zveza ne bi mogla razvezati po pravu, upoštevajoč zgornjo kolizijsko normo, se za razvezo zakonske zveze uporabi pravo Republike Slovenije, če je imel eden od zakoncev ob vložitvi tožbe stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Če je eden od zakoncev državljan Republike Slovenije, ki nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, zakonska zveza pa se ne more razvezati po pravu, upoštevajoč zgornjo kolizijsko normo, se za razvezo uporabi pravo Republike Slovenije.

Glede prenehanja življenjske (partnerske) skupnosti ZMZPP ne vsebuje posebnih pravil, vendar je ob tem treba pripomniti, da bi se glede na to, da je življenjska (partnerska) skupnost glede pravnih posledic izenačena z zakonsko zvezo lahko smiselno uporabile kolizijske določbe, ki urejajo razvezo zakonske zveze.

3.5.4 Prežिवninske obveznosti

Za razmerja med starši in otroki se presojajo po pravu države katere državljanji so. Če so starši in otroci državljani različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče. Če so starši in otroci državljani različnih držav in tudi nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je otrok.

3.6 Premoženska razmerja med zakoncema

Za osebna in zakonska premoženjska razmerja zakoncev se uporabi pravo države, katere državljan sta. Če sta zakonca državljana različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imata stalno prebivališče. Če zakonca nimata niti istega državljanstva niti stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, v kateri sta imela zadnje skupno prebivališče. Če prava, ki naj se uporabi, ni mogoče določiti na zgoraj opisan način, se uporabi pravo, ki je z razmerjem v najtesnejši zvezi.

Pogodbena premoženjska razmerja zakoncev se presojajo po pravu, ki je ob sklenitvi pogodbe veljalo za osebna in zakonska premoženjska razmerja. Če navedeno pravo določa, da lahko zakonca izbereta pravo za presojo premoženjske pogodbe med zakoncema, se uporabi pravo, ki sta si ga izbrala.

Če je zakonska zveza neveljavna ali je prenehala, se za osebna in zakonska premoženjska razmerja uporabi kolizijska norma, ki velja za osebna in premoženjska razmerja zakoncev.

3.7 Oporoke in dedovanje

Za dedovanje je treba uporabiti pravo države, katere državljan je bil zapustnik ob smrti. Oporočna sposobnost se presoja po pravu države, katere državljanstvo je imel oporočitelj ob sestavi oporoke.

Oporoka je glede oblike veljavna, če je oblika veljavna po enem od naslednjih pravnih redov: po pravu kraja, kjer je bila oporoka sestavljena; po pravu države, katere državljan je bil oporočitelj bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi ob smrti; po pravu oporočiteljevega stalnega prebivališča bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi od smrti; po pravu oporočiteljevega začasnega prebivališča, bodisi ob oporočnem razpolaganju bodisi ob smrti; po pravu Republike Slovenije; za nepremičnine - tudi po pravu kraja, kjer je nepremičnina.

Preklic oporoke je glede oblike veljaven, če je taka oblika veljavna po kateremkoli pravu, po katerem bi bila lahko v skladu z zgoraj odkazanim pravom oporoka veljavno sestavljena.

3.8 Stvarne pravice

Za lastninskopravna razmerja in druge pravice na stvareh se uporabi pravo kraja, kjer je stvar. Za lastninskopravna razmerja glede stvari, ki so v prevozu, se uporabi pravo namembnega kraja. Za lastninskopravna razmerja glede prevoznih sredstev se uporabi pravo države, katere državno pripadnost imajo ta sredstva, če s predpisi Republike Slovenije ni določeno drugače.

3.9 Insolventnost

V Sloveniji se neposredno uporablja Uredba št. 1346/2000 z dne 29.5. 2000 o postopkih v primeru insolventnosti, če gre za vprašanja, ki sodijo v področje njene uporabe in države članice EU. V kolikor se uredba ne uporabi, se uporabi slovensko nacionalno pravo, tj. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP, Uradni list Republike Slovenije, ZFPPIPP-UPB7, št. 63/2013).

Navedeni zakon v posebnem poglavju z naslovom postopki zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom vsebuje splošna pravila v postopkih zaradi insolventnosti z mednarodnim elementom, ureja dostop tujih upnikov in upraviteljev do domačih sodišč ter sodelovanje s tujimi sodišči in tujimi upravitelji. Poleg tega ureja tudi priznanje tujega postopka zaradi insolventnosti in začasne ukrepe ter vzporedne postopke zaradi insolventnosti in pravo, ki se uporabi za pravne posledice postopka zaradi insolventnosti.

Za odločanje o priznanju tujega postopka zaradi insolventnosti in sodelovanje s tujimi sodišči je pristojno domače sodišče, ki je stvarno pristojno za vodenje domačih postopkov zaradi insolventnosti. Za odločanje o priznanju tujega postopka zaradi insolventnosti in sodelovanje s tujimi sodišči je krajevno pristojno: 1. če ima dolžnik, ki je domača pravna oseba ali podjetnik, v Republiki Sloveniji svoj sedež: sodišče, na območju katerega ima dolžnik svoj sedež, 2. če ima dolžnik, ki je tuja oseba, v Republiki Sloveniji svojo podružnico: sodišče, na območju katerega je sedež te podružnice, 3. v drugih primerih Okrožno sodišče v Ljubljani.

Glede prava, ki se uporabi za pravne posledice postopka zaradi insolventnosti splošno pravilo določa, da se uporabi pravo države, v kateri se ta postopek vodi, če ni v zakonu za posamezen primer drugače določeno. Posebna pravila glede prava, ki se uporabi ZFPPIPP predvideva za primer pogodbe, katerih predmet je uporaba ali pridobitev nepremičnine, saj se v tem primeru uporabi pravo države, na območju katere je nepremičnina. Nadalje posebno pravilo obstaja glede prava, ki se uporabi za pravice, ki se vpišejo v register (pravo države v pristojnosti katere se vodi register), glede prava, ki se uporabi za plačilne sisteme in finančne trge (pravo države, ki se uporablja za ta plačilni sistem/finančni trg), glede prava, ki se uporabi za dogovore o izravnavi in pogodbe o ponovnem odkupu ter prava, ki se uporabi za pogodbe o zaposlitvi.

Zadnja posodobitev: 23/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zaradi izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije države članice posodablajo strani z nacionalno vsebino na tem spletišču. Če spletna stran vključuje vsebino, ki še ne odraža izstopa Združenega kraljestva, je nenamerna in jo bomo ustrezno odpravili.